

Variacions sobre el cant de llop

Martí Domínguez

Universitat de València
Director de la revista MÈTODE

“*Cantallops és una corrupció de Glattis-Lupus (‘udola el llop’). És a dir, un llop no canta, sinó que udola.*”

Em pregunten si sé d'on prové el nom Cantallops, tan freqüent en la toponímia de la Marina. Si té alguna cosa a veure amb els llops. Certament, és un nom conspicu, que crida l'atenció: la presència del llop ha deixat ací i allà tota mena de registre en la nostra geografia. Però possiblement els Cantallops valencians siguen descendents de la localitat catalana del mateix nom: en realitat, el cognom Cantallops és relativament freqüent al nostre país. Consulte l'Onomasticon de Joan Coromines i veig que diu que Cantallops com també Gratallops és una corrupció de Glattis-Lupus ("udola el llop"). I continua, amb el seu estil característic, marca de la casa: "És el significat original de GLATTIRE [el de udolar], però com en aquesta accepció el verb va quedar antiquat, el mot sofrí una dissim. de la L. que canviada en r donà lloc a la forma GRATA-LLOPS (...), d'altra banda ometent la L per la mateixa causa Gata-Llops, que es convertí en Canta-Llops, incorporant-lo al grup dels Canta-Gall, Canta-Perdiu, Canta-Rana, tot i que la sinistra veu dels llops és tota altra cosa que cantar."

Vet ací una nova perla de l'idioma, pense. Un llop no canta, sinó que udola, però la corrupció de l'idioma ens ha conduït fins aquesta nova pifia lingüística. Esperonat per la indignació corominesca he anat a consultar el llibre més bell que s'ha escrit mai sobre el llop, obra de Josep Maria Massip: "El llop i els humans. Passat present a Catalunya". Massip és més discret i raonat: "Només un comentari sobre Cantallops: no vol pas dir que els llops cantessin precisament on hi ha el topònim, encara que no es pot descartar. 'Canta' és un mot d'origen preindoeuropeu (Kant) que significa 'pedra', 'roca' o també 'roquissar'. Per tant, podria indicar igualment que fos la roca on s'hi solia veure el llop". En què quedem: l'udol o la penya del llop? S'enganyava Coromines?

Podria ser, perquè en el llibre la Enciclopedia de los topónimos españoles, a cura de Josep Maria Albaigès, em trobe amb aquesta explicació a la introducció: "En la provincia de Zaragoza existe la laguna de Gallocanta, en Girona la localidad de Cantallops. Es posible que un gallo cante, pero más difícil es que lo haga un lobo. (...) La explicación pueden venir por variados caminos: Gallocanta y Cantallops pueden relacionarse con cant-, "pedra". Tot apunta, doncs, que el criteri més acceptat és que el llop no hi cantara, sinó que fóra tan sols la seua talaia. Tanmateix, de nou esperonat per la infinita filigrana de l'idioma, he buscat l'etimologia de Gallocanta, a veure què hi deia la majoria de filòlegs. En aquest punt, quasi tots concideixen que a Gallocanta no hi havia cap pollastre particularment cantador, i proposen etimologies d'allò més diverses: "port", "zona de pas", "pedra de la pedra",... Ja passen aquestes coses! A Gallocanta no hi havia cap gall, i a Cantallops al llop com a molt se'l veia, però no se l'escoltava. Tinc la sensació que aquestes disquisicions lingüístiques podrien continuar al infinitum. Res no és el que sembla. Per a gaudi i entreteniment de tots.

